

Seniorin digitaidot

Digipalveluiden peruskäyttötaidot (Enter ry 05/2024)

Alla olevan listan avulla voit tarkistaa osaamistasi. Mikäli haluat tietää lisää ja saada ohjeistusta johonkin kohtaan, voit tulla Enterin henkilökohtaiseen ja maksuttomaan opastukseen. Katso opastuspaikat ja -ajat www.entersenior.fi.

Osaamisen tarkistuslista

Osaan käyttää henkilötietojani käsitteleviä palveluita (esim. OmaKanta, pankkipalvelut, viranomaispalvelut, lippujen tilaus ja maksaminen, sähköpostin käyttö, lääkäri- tai katsastusajan varaaminen netissä, pankkitunnusten tai mobiilivarmenteen käyttö).

- Ymmärrän, että henkilötietojani käyttävissä palveluissa minun on pystyttävä tunnistautumaan luotettavasti.
- Ymmärrän, että tunnistautuakseni minun pitää joko luoda käyttäjätili tai käyttää ns. vahvaa tunnistautumista (= pankkitunnukset, mobiilivarmenne tai [henkilökortin kansalaisvarmenne](#))

Löydän käytetyimmät palvelut (matkustaminen, liikkuminen, media, kartat, huvi)

- Olen selvittänyt itselleni, mitä palveluita haluan käyttää ensisijaisesti tietokoneella (esim. pankkiasiat) ja mitä ensisijaisesti kännykällä (esim. pysäköinti, bussiliput).
- Osaan löytää läppärillä käytettäviä sovelluksia ja palveluja googlaamalla ja osaan tarvittaessa asentaa ne.
- Osaan löytää kännykällä käytettäviä sovelluksia ja palveluita Play-kaupasta (Android-puhelin) tai App Storesta (iPhone) ja asentaa ne.

Tunnistan erilaisten palveluiden maksullisuuden

- Osaan ottaa selville, onko palvelu ilmainen vai maksullinen.
- Ymmärrän, että yleensä valtion tai kunnan digipalvelut ovat ilmaisia.
- Ymmärrän, että joistakin kaupallisista sovelluksista ja palveluista on olemassa ilmaisversio, jonka toiminnallisuus on rajoitettu perusominaisuuksiin ja sen lisäksi

löytyy maksullinen versio. Monesti kaupallisten sovellusten ilmaisversiot sisältävät mainoksia, joita ei pysty ohittamaan.

Tunnistan palvelun käyttölogiikan ja osaan liikkua palvelussa

- Ymmärrän, että minun pitää ensimmäisellä kerralla tutustua rauhassa uuteen palveluun ja sen rakenteeseen.
- Osaan ongelmatilanteessa etsiä palveluntarjoajan ohjesivuilta tai verkosta (googlaamalla) muiden käyttäjien kokemuksia palvelusta ja sen ongelmista sekä ongelmien ratkaisuista.

Uskallan hakea tarvitsemiani palveluja netistä ja opetella niiden käyttöä

- Ymmärrän, että Google-haulla voin yleensä löytää mitä tahansa palveluja, jopa sellaisia, joiden käyttämiseen tarvitaan uskallusta ;-)
- Ymmärrän, että hakutuloksista osa on mainoksia.

Osaan luoda käyttäjätilin eri palveluihin ja tunnen turvallisen salasanan laatimis- ja käyttöperiaatteet

- Ymmärrän, että käyttäjätunnus on yleensä sähköpostiosoite sellaisissa palveluissa, joihin käyttäjätili pitää luoda itse. Facebook-tunnuksilla muihin palveluihin ei kirjautuminen ole turvallista, vaikka sitä vaihtoehtona tarjottaisiin.
- Tiedän, että jokaisella palvelulla tulee olla oma salasanaan ja sen tulee olla pitkä (vähintään 8 merkkiä) ja sisältää sekä isoja että pieniä kirjaimia, numeroita ja erikoismerkkejä. Salasanan tulisi olla mahdollisimman vaikea ulkopuolisen päätellä.
- Ymmärrän, että turvallisten (pitkien ja satunnaisesti generoitujen) salasanojen keksiminen ja muistaminen on vaikea ilman muistisääntöjä tai salasanasovelluksen käyttämistä.
- Kirjaan jokaisen käyttäjätilin käyttäjänimen (tunnuksen) ja salasanan muistiin esimerkiksi vihkoon tai salasanasovellukseen.
- Ymmärrän, että minun on hyväksyttävä palvelun käyttöehdot. Muuten en voi käyttää palvelua.

Osaan tunnistautua palveluihin yleisesti käytössä olevin tavoin

- Osaan tunnistautua kaupallisiin palveluihin käyttäjänimellä (yleensä sähköpostiosoite) ja määrittelemälläni salasanalla.
- Osaan tunnistautua viranomaisten digipalveluihin vahvalla tunnistautumisella eli pankkitunnuksilla, mobiilivarmenteella tai [henkilökortin kansalaisvarmenteella](#).

Osaan käyttää pankkipalveluita

- Osaan hankkia pankiltani tunnistautumisvälineet, esimerkiksi sovelluksen ja asentaa sen kännykkääni.
- Osaan mennä pankkini nettisivulle tai mobiilisovellukseen ja tunnistautua pankkini edellyttämällä tavalla.
- Osaan maksaa laskuja, siirtää rahaa eri tilieni välillä jne.
- Ymmärrän, että jos käytän pankkipalveluja julkisessa käytössä olevan tietokoneen (esim. kirjastossa) avulla, käytän selaimessa yksityistä ikkunaa. Muistan aina myös kirjautua ulos ja sulkea ikkunan.

Yle Digitreenit: [Näin toimii yksityinen selaus](#)

Yle Digitreenit: [Miten pankkiin mennään kännykällä? Viisi kysymystä pankkien mobiilisovelluksista](#)

Osaan käyttää sähköisiä maksuliikenneyhteyksiä turvallisesti

- Osaan nettikaupassa käydessäni ensimmäisenä tarkistaa, että yhteys on suojattu eli muotoa https://.
- Osaan maksaa nettikaupassa pankkisovelluksella tai pankkikortilla.
- Tiedän, että on myös olemassa erilaisia maksupalveluja, kuten MobilePay ja PayPal.

Yle Digitreenit: [Tunnistatko luotettavan nettikaupan? Testaa tietosi.](#)

Osaan käyttää viranomaissivustojen palveluita

- Osaan löytää ja käyttää tarvitsemiä palveluita viranomaispalveluportaalista [suomi.fi](#). Ylen digitreenit: [Suomi.fi tutuksi.](#)

Osaan käyttää terveystietopalveluita

- Osaan kirjautua vahvalla tunnistautumisella Omakanta-palveluun kanta.fi, josta löydän kaikki terveyteeni liittyvät tiedot sekä reseptit.

- Osaan uusien reseptien OmaKannassa.

Lisätietoa: Yle Digitreenit: [Testaa tietosi OmaKannasta](#)

- Osaan kirjautua oman asuinkuntani terveystietojen järjestelmään (esim. maisa.fi) ja ymmärrän, mitä asioitani voin hoitaa siellä.

Osaan käyttää verkkokaupan palveluita

- Osaan luoda verkkokauppaan käyttäjätilin.
- Osaan kirjautua tälle tilille, valita haluamani tuotteet, klikata ostoskärry-kuvaketta ja siirtyä maksamaan, joko pankkisuorituksella tai pankkikortilla.

Osaan poistaa selaushistorian käyttämästäni selaimesta

- Osaan ottaa selvälle, onko palvelu ilmainen vai maksullinen.
- Ymmärrän, että selaimeen jää tieto, millä sivuilla olen käynyt ja saman laitteen seuraava käyttäjä voi nähdä ne.
- Osaan poistaa käyttämästäni selaimesta selaushistorian, mikä monesti löytyy selaimen oikeasta yläkulmasta kolmen pisteen/viivan takaa.
 - Firefox: Sivuhistoria > Poista viimeaikaisia historiatietoja
 - Chrome: Historia > Poista selaustiedot
 - Edge: Historia > Tyhjennä historia
 - Opera: Asetukset > Poista selaustiedot
 - Safari: Historia > tyhjennä historiatiedot
- Osaan vaihtoehtoisesti käyttää selaimessa yksityistä ikkunaa, niin selaushistoria- ja välimuistissa oleva tieto poistetaan automaattisesti, kun suljen selainikkunan.

Tunnistan suojatun yhteyden verkkopalveluun

- Osaan palveluntarjoajan osoitteesta päätellä, että jos osoite on muotoa

https://...	yhteys on suojattu
http://...	yhteys on suojaamaton.

Lue lisää

- Yle Digitreenit: [Jätät aina verkkoon jälkiä](#)
- Yle Digitreenit: [Asiakirjat sähköisiksi - Näillä vinkeillä toimitat vaaditut liitteet viranomaisille](#)

Lähde: Kansalaisopistojen liitto / Tero Kuusela, Kansalaisen digitaidot -kurssimalli, 2018 - mukailtuna ja täydennettynä seniorin tarpeilla.